

Ongeschreven regels en verbijsterend domme wijsheden: hoe moeten weduwen zich gedragen?

Vrouwen die hun partner verloren werden gepest, verdacht gemaakt of uitgestoten. Mineke Schipper verdiepte zich in de omgang met weduwen.

Een flink deel van de wereldbevolking is weduwe. Vrouwen worden immers gemiddeld ouder dan mannen en ze trouwen bijna overal met een man die ouder is. Benijd wordt hun lot zelden, zeker als ze veel van hun partner hielden – iets wat voor weduwnaars natuurlijk evengoed geldt.

Toch denk ik bij het woord weduwe niet alleen aan verdriet en medeleven, maar ook aan zelfstandige en kordate vrouwen als de Weduwe Van Nelle of mijn eigen oma, die na de dood van hun man hun familiebedrijfjes pas echt lieten opbloeien. En we hebben het in het erfrecht en de Algemene nabestaandenwet hier fatsoenlijk geregeld voor weduwen, ze hoeven niet uit bedelen. Dat is in grote delen van de rest van de wereld wel anders, zo blijkt uit Mineke Schippers nieuwste boek *Weduwen. Een nooit vertelde geschiedenis*.

De emeritus hoogleraar interculturele literatuurwetenschap schreef eerder *Trouw nooit een vrouw met grote voeten*, een indrukwekkende

verzameling van soms hilarische, vaak vijandige spreekwoorden over het vermeende karakter van met name echtgenotes en (schoon)moeders. Ook over weduwen worden overal ter wereld traditionele 'waarheden' gedebiteerd en die zijn zelden aardig bedoeld.

Waarom droeg Jackie Kennedy een gezichtssluier?

Maar het blijft in *Weduwen* niet bij deze veelal verbijsterend domme wijsheden, Schipper heeft zich wereldwijd verdiept in allerlei lokale, vaak ongeschreven regels over hoe een weduwe zich hoort te gedragen. Hoe luidruchtig mag (of moet) haar rouwbeklag zijn? Hoelang moet ze in stemmig zwart of wit gekleed gaan? Waarom droeg Jackie Kennedy tijdens de begrafenis van haar man eigenlijk een gezichtssluier? Was die bedoeld om haar tranen te verbergen? Of gaat dat gebruik, zoals Schipper stelt, terug op het magische geloof dat een weduwe zich zo onaantrekkelijk en onzichtbaar mogelijk moet maken om haar dode eega niet in de verleiding te brengen 's nachts gevaarlijk te komen spoken?

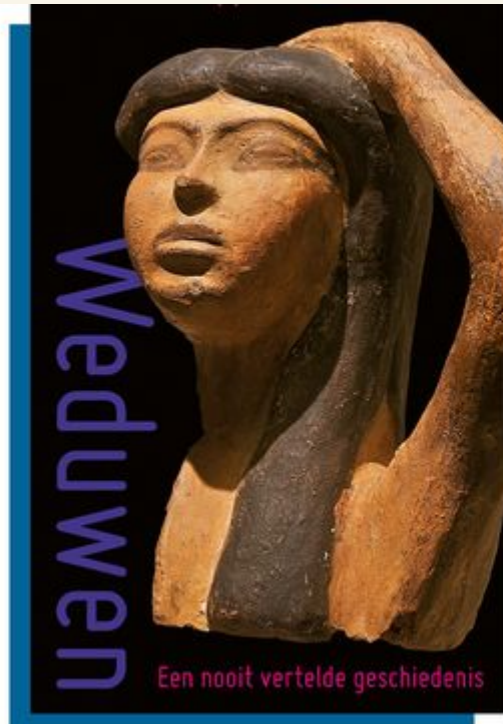
Ernstiger worden de weetjes als Schipper vertelt over oorden waar een weduwe naar een eenzaam hutje in het bos wordt verbannen, zich niet mag wassen en met niemand mag praten, tot wel een jaar lang. Hertrouwen en seks zijn eveneens verboden, regels die voor weduwnaars vrijwel overal aanmerkelijk minder streng zijn. Zelfs nu nog zijn er plekken waar een weduwe pardoes zonder cent en kinderen het huis kan worden uitgezet door een hebzuchtige schoonfamilie die beweert dat ze haar man heeft vermoord.

Echtgenotes die zich in het crematievuur van hun man storten

Anderen, zoals de bijbelse Tamar, werden overgedaan aan een broer van de overledene. En al eens stilgestaan bij het aantal weduwen onder de slachtoffers van de Europese heksenvervolging? Of bij het weerzinwekkende gebruik dat toegewijde echtgenotes geacht werden zich in het crematievuur van hun man te storten? Die gruwel lijkt uitgebannen, maar duidelijk is wel: het is in een groot deel van de wereld nog altijd diep triest gesteld met de rechten en het welzijn van weduwen.

Nee, een hilarisch boek is het dit keer niet. *Weduwen* is eerder een goed gedocumenteerd pamflet, een vlammende oproep om ook vanuit het bijna paradijselijke Nederland (toekomstige) weduwen te steunen

in hun gevecht tegen extreme armoede. Met onderwijs, microkredieten en structurele aandacht, bijvoorbeeld op de jaarlijkse internationale dag van de weduwe, op 23 juni. Die staat al in mijn agenda.

Beeld

Mineke Schipper

Weduwen. Een nooit vertelde geschiedenis

Prometheus; 248 blz. € 22,50